

הדרך היומית

!!! מקום זה מיועד להנצחה !!!

עלון יומי ללומדי הדרך היומית יו"ל ע"י "מדרשית הדרך היומית פ"ת"

מסכת עבודה זרה - דף יט

עיונים על הדרך

חכירת מושכלות

הכריז רבי אלכסנדר מ' רוצה חיים, התכנסו סביבו הרבה אנשים וביקשו חיים, אמר להם "מי האיש החפץ חיים וכו' נצר לשונך מרע".

כמעשה הזה יש במדרש בילקוט שמעוני בפרשת מצורע, מעשה ברזל אחד שהיה מחזר בעיירות הסמוכות לצפורי והיה מכריז ואומר מאן בעי למיזבן סם חיים, אודקין עליה רבי ינאי הוא יתיב ופשיטו בטרקליניה א"ל תא סק להכא זבין לי, א"ל לית את צריך לא אתה ולא דכוותך, אטרח עליה סלק לגביה, הוציא לו ספר תהלים מכורך הראה לו פסוק זה מי האיש החפץ חיים וגו' נצור לשונך מרע. אמר רבי ינאי אף שלמה מכריז ואומר שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו, שומר מצרעת נפשו. אמר ר' ינאי כל ימי הייתי קורא המקרא הזה ולא הייתי יודע היכן הוא פשוט עד שבא רכל זה והודיעני, לפיכך משה מזכיר את ישראל זאת תהיה תורת המצורע המוציא שם רע.

הרוכל בתחילה אמר לרבי ינאי ארעה אתה וידע את הסם החיים, אינך צריך לי, בכ"ז רבי ינאי מבקש, ואומר לו, רבי ינאי מתפעל שעד עתה לא ידע עד היכן הדברים פשוטים!!!

מה פשר הענין, ואיך ניתן להבינו? אמת שהקדים בעל המסילת ישירים שכתוב רק דברים הידועים לכל האדם, רק לפעמים הגרת החיים מסתירה מעינינו את הדברים הפשוטים בהם יש לאדם להתעורר ולהתרומם, אבל מה ענין הדבר. אמר לי ידידי ורזעי מ. ע. שליט"א, חתן לפני חתונה ביקש להכנס להגר"ח קנייבסקי שליט"א לברכה, אותו חתן היה נגוע במידת הכעס, וחודשים מספר התהלך במחשבה רצינית והחלטה כנה להשתנות, אך לא עלה הדבר בידו, למד הרבה ספרי מוסר בענין וניסה להתעורר בעצמו, ולעשות לעצמו תזכורות וכו' וכד'. כאשר בא להתברך מפי הגר"ח שליט"א, נפלטה מפיו בקשה שהרב יעזור לו להיצלח ממיידת הכעס שהוא כ"כ נגוע בה, ומאוד רוצה להשתחרר בכבלי אותה הידיעה.

אמר לו הגר"ח, לפני כך וכך שנים, פלוני קיבל התקף לב חזק מאוד והיה על סף מוות, כאשר הגיע לבית החולים טיפלו בו והשיבו לו את בריאותו בהרבה סייעתא דשמיא, עשו לו בדיקות מקיפות מכף רגל עד ראש כדי למצוא מה גרם, ומה גורם מה הסיבה מה המסובב, ו... לא מצאו מאומה. הכל נראה כתקין במתא מחזים. אבל היה התקף - היה. זהו לא מצאו סיבה אין במה לטפל. מכתב שחרור וכו'.

לאחר כמה חודשים, שוב!!! התקף לב חזק מקודמו, בקושי הצליחו לאוששו, לאחר תפילות וסייעתא דשמיא גדולה של עבודת הרופאים הצליחו להחזיר את ליבו לתפקוד רגיל, אבל עתה בצעו את כל הבדיקות, מה יכול להיות גורם לדבר זה, זה כבר לא משחק זה לא דבר חד פעמי, זה התקף שחוזר ונשנה, יש משהו סמוי שגורם להתקף, בדקו כל האבדיקות שרק ידעו אותם רופאים, עוד מכשור עוד התייעצו פרואית, הכל בכל, ו... אין מזור ואין תשובה. הדבר סתום לגבי הרופאים אינם יודעים מה גורם להתקפות הקשות.

נתנו לו מכתב שחרור, אין אנו יודעים. בעת מעמד נתינת מכתב השחרור מבית החולים אמר לו מנהל המחלקה, דע!!! הבעיה שלך סבוכה כ"כ עד שאיננו מכירים פתרון, זה שלא מצאנו זה לא אומר שאין בעיה, יש בעיה! הראיה זה שההתקף חזר ונשנה - אנו מרמיים ידים, ואין לנו פתרון כל תרופתי לא פיזיותרפי או דבר אחר, רק אנו יודעים יש בעיה ונסתרות דרכי ד'.

א-ב-ל עצה לי אליך, יש פרופסור מיוחד במקום פלוני ברחבי העולם, ביקור אצלו עולה הון רב, אבל אומרים שהוא פותר את כל הבעיות והוא מבין גדול בכל דרכי העורקים וחדרי הלב, עצה טובה לך תבדק אצלו, ומסתבר שיעלה על שורש הבעיה ויתכן לו תרופה או טיפול. כאן לא הצלחנו לעלות על הבעיה. תדע שההבדק אצלו עולה המון, אבל מה שעומד על כף המאזניים מנגד זה "אתה"!!! שוב פעם הלב לא יעמוד במעמס ובמאמץ של התקף נוסף, הלב יקרוס ושוב לא נוכל להחזיר אותו לחיים, היינו אותך לחיים. לך אל אותו פרופסור הראה לו את מכתבי זה, והרבה סייעתא דשמיא.

כמובן אותו פלוני, הלך מכאן לשם השיג את כל הכסף שידרש לתקופת הביקורים אצל אותו פרופסור מעבר למדינת הים, השיג ויזה וכל שאר פרטי בירוקרטיה, וכו'. הגיע יום הנסיעה מלווה בתפילות של כל בני המשפחה מכריו וקרוביו, שרק לא יהיה התקף נוסף בדרך, ושאותו רופא יעצלו בשליחותו למען אותו אדם.

כאשר ישוב אותו פלוני מול הרופא, בנתיים הרופא מתבונן בכל הניירת שהביא עמו, את כל מסת הבדיקות שעבר, את כל התוצאות שאין בהם מתום וכו'. שאל אותו הרופא על סדר יומו, וסדר פעילותו, מה קורה כאשר כך קורה, וכאשר כך קורה, מעורר בו סיטואציות שונות וכו'.

טוב, מסכם הרופא בו נתחיל את הטיפול, מוציא את הספר "הסר הכעס מליבך" ומלבו עם אותו פלוני במשך שעה שלמה, את גנות הכעס, וכמה הכעס

אין לו חלק אישי אמתי, והוא מעניש את עצמו על דברים של אחרים, וכמה אין לך שליטה על כל מה שמסובב ממעלה וכו' וכו'. וכאשר תשנן את כל הנתונים האלו, ותבין ותכיר שאין לכעס מקום בליבך, תוכל להתמודד עם מערכת הלב, ולא יהיה חשש להתקף הלב, כל עורקיך נקיים, הכל מצויין רק ליבך לא עומד במעמס של כעס ורגשות מעורבים. הצל עצמך בדבר זה שגן לעצמך מאמרים בגנות הכעס!!!

ועתה לתשלום, הפרופסור נוקב סכום של \$12,000!!! אותו פלוני משתקף ונדחם, מה?!!! לא היה כאן שום טיפול, ולא השתמשת בשום תרופה יקרה???

והוא, כל מה שאמרת כבר שמעתי לפני 30 שנה מהמשיג ביישיבה - בחינם!!!

איזה הצדקה?!

אמר לו הרופא: שם שמעת מהמשיג כאן אתה שומע מרופא!!!

זה ההבדל וזה כל ההבדל. אם ההיית מצליח להפנים מה שהמשיג ז"ל אמר, היית באמת חוסך לעצמך את הכסף ואף את ההתקפי לב הקודמים. עתה מעט מאוחר, אתה נזקק לחסדיו של הרופא, וע"ז הוא נוטל את שכרו.

אמר הגר"ח קנייבסקי לאותו חתן, עדיף שתשמע את מאמרי חז"ל בזמן שאתה יכול לשמוע מהמשיג בחינם - אבל תשמע אותם בצורה מחייבת כביכול הרופא אמרם, ואז תוכל להתמודד עם מצבך.

וזה הביאור ברבי ינאי, כל ימיו קרא המקרא ולא ידע כמה הוא פשוט. כאשר הוא הבין וקלט שניתן להשתמש בפסוק בקודת מכירה, כאשר דברי חז"ל באים בתורת בקיוב תרופה, אז אנשים לפתע קולטים כמה אמת יש בדברים, זה לא דברים גבוהים, זה לא רק לאנשי חסידות וגבוהים ומרומים. התורה וחז"ל דברו לכל אחד בגובה שפתו ועיניו. וזה אמר רבי ינאי והתלהב, לא ידעתי כמה זה פשוט עד שבא אותו רכל ולימד.

מבאר הגמ' עוד דרשות בפסוק "אשרי האיש וכו'", **דרש רבי שמעון בן פזי**, מי שלא הלך לבתי טרטיאות ויקרקסיות של עכו"ם, **ולא הלך** למקום תחרות של בעלי חיים, **ולא ישב** בתחבולות של יושבי קרנות וכו', **וחשב** שא"כ יוכל ללכת לישון ע"ז נאמר "ובתורתו ינהג". **דרש רב שמואל בר נחמני בשם רבי יונתן**, הפסוק מתייחס לאברהם אבינו שלא השתתף בידוד עם דור ההפלה, ולא עמד באנשי סדום, ולא ישב בין אנשי פלשתים.

אמר רב עמרם בשם רב, אשרי מי שעושה תשובה בזמן שהוא כאיש וכוחו במותו. **ורבי ל' אמר** שמתגבר על יצרו כאיש. "במצותיו חפץ מאוד, **אמר רבי אלעזר** ולא בשכר המצוות, וכדברי **אנטימוס איש סוכו** שהונו כעבדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס. "כי אם בתורת ד' חפצו" **אמר רבי** אין אדם לומד אלא במקום שליבו חפץ. **לוי ורבי שמעון ברבי** יסבו לפני רבי וסיימו אחד מן הספרים, **לוי** רצה להמשיך במשלי, **ורבי** רצה להמשיך בתהילים, **לוי** המשיך את התהילים כאשר הגיעו ל"כי אם בתורת ד' חפצו" **אמר לוי** יריש כאן רשות ללמוד משלי.

אמר רב אבדימי בר חמא, העוסק בתורה הקב"ה ממלא צרכיו. **אמר רבא** ילמד אדם במקום שליבו חפץ. **אמר רבא** בתחילה התורה נקראת על שם הקב"ה ולאחר שלומד נקראת על שמו "בתורת ד' חפצו ובתורתו ינהג". **עוד אמר**, בתחילה ילמד ואח"כ ינהג. **עוד אמר**, לגרוס אפילו ששכח, ואף שאינו מבין. **רבא ביאר** סתירה בין הפסוקים, בתחילה התורה נלמדת במקום שאינו קבוע, אח"כ במקום קבוע ומקובל. **בתחילה** לומד בהחבא ואח"כ מורה הוראה לטוב כל. **לעילא** בתחילה כביכול התורה מכונסת במים שיש להם גבול, ואח"כ כמים חיים שאין להם סוף.

אמר רבא בשם רב סחורה בשם רב הונא, "הון מהבל ימעט וקובץ על ידי ירבה" מי שאינו חוזר וישיב ומי שלומד מעט ומשנן קובץ על ידי ירבה. **אמר רבא** ת"ח יודעים את זה ובכ"ז עוברים ע"ז. **רב"ז** אמר שעשה כך והתקיים בידו. **אמר רב שיבוי בשם רבא**, מי שמרמה וגורס הרבה ואינו חוזר על תלמודו ושוכח מה שלמד לא יהיה ולא יאריך ימים. **רב ששת** אמר מי שמשנן וחוזר על תלמודו תורתו מתקיימת. **אמר רב דימי** משל לאדם שצד ציפורים. אם שובר לראשונה את הכנפיים שלא תעוף כולם מתקיימים בידו, ואם לא מתעופפים לו. "והיה כעץ שתול" **נקדוק תלמידי רבי ינאי** מי שלא נטו אל שחול מכאן לכאן תלמודו משתכח.

אמר רב חסדא לרבנן, אומר לכם דבר מה ואני ירא שתעזבו את בית מדרשי, כל הלומד תורה מרב אחד אינו סימן ברכה, **עזובו התלמידים** והלכו לבית מדרשו של רבא. **ומבאר הגמ'** שזה דווקא בסברא אבל בגירסה עדיף ללמוד מרב אחד, כדי שלא יחלקו הלשונות. **על פלוגי מים**, **אמר רבי נתנחום בר חנילאי** ישלש אדם שנוחין, מקרא משנה ותלמוד. **ומבאר הגמ'** שהכוונה לכל יום של השרי אינו יודע כמה יהיה. "אשר פרני יתן בעתו ועלה לא יבול" **ביאר רבא**, אם מקיים מה שלומד יתקיים תלמודו, ואם לא מקיים (הלומד והמלמד) "לא כן הרשעים". **אמר רבי אבא בשם רב הונא בשם רב תלמיד** שלא הגיע להוראה ומורה רבים חללה הפילה", **תלמיד** שהגיע להוראה ואינו מורה "עצומים כל הרוגיה". **וצריך להמתין** להורות עד ליל ארבעים **א"כ** אין באותו מקום מי שמורה כפי שרצא הוראה לפני גיל ארבעים. (עלה לא יבול" **אמר רב אחא בר אדא בשם רב**, אפילו שיוחת חולין של תלמידי חכמים צריכה לתלמוד. "ויכל אשר יעשה יציליו" **אמר רבא** כל העוסק בתורה נכסיו מצליחים לו, **זבד זה** כתוב בתורה שניו בנייאים ומשולש בכתובים.

הכריז רבי אלכסנדר מי רוצה חיים, התכנסו סביבו הרבה אנשים וביקשו חיים, אמר להם "מי האיש החפץ חיים וכו' נצר לשונך מרע". **שמא** יאמר אדם אם נמנע מלשר"ר וכו' אולי ילך לישון, **ע"ז נאמר** בסוף הפסוק "סור מרע ועשה טוב" וטוב הכוונה לתורה. **כמבאר במשנה** מותר לסייע לעכו"ם ללבנות, אבל כאשר בוים את הכיפה מציינים ע"ז אסור. **ואם בנה** את הכיפה **אמר רבי אלעזר בשם ר' יוחנן** ששכרו מותר. **ומבאר הגמ'** שבהכרח החידוש לגבי ע"ז עצמה, ולא למשמש ע"ז שאינם אסורים עד שיעבדו אותם בפועל. **למדנו** של גוי אסורה משעה ראשונה, **ביאר רבה בר עולא** שדווקא בגמר עבודה ממש נאסר, והוא מקבל שכרו אף על תחילת העבודה, **ומבאר** שסבר שישינה לשכירות מתחילה ועד סוף, כי אם רק בסוף הרי היה אסור לקבל כסף על יצירת הע"ז.